

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Joachim Langens Verbesserte und Erleichterte Lateinische Grammatica mit einem Paradigmatischen und Dialogischen Tirocinio

Lange, Joachim

Halle, 1755

VD18 12464023

Decvria Secvnda De Re Scholastica.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18565

ex toto, saltem ex parte. C. O me felicem, et te longe feliciorem! I. Sed esne bonus puer, Christiane? C. Vtique sum bonus. I. Ergo etiam esto beneficus. *Omnis enim bonus est beneficus.* C. Erga quem? I. Erga egentem, qualis ego nunc quoque sum. C. Commodè argumentaris pro comodo tuo. I. Tu vero adde pondus argumento meo, et felicitatis tuæ fac me participem. C. Ecce tibi partem dimidiam, præter vnum alterumque bolum. I. Gratias ago, Christiane, et quidem pro liberalitate tua liberales.

DECVRIA
SECUNDA
DE
RE SCHOLASTICA.
POLYCARPVS et NATHANAEL.

I. De aduentu condiscipuli.

P. Salue, Nathanael. **N.** Ago gratias, Polycarpe: unde venis? **P.** Ex ædibus patris mei. **N.** Quid adfers? **P.** Me ipsum: venio missus in scholam vestram. **N.** Hospes ac condiscipulus noster eris gratissimus. **P.** Agnosco tuum erga me amorem, et laudo. **N.** Venisne instructus libris? **P.** Nullis, vt vides. **N.** Ergo es miles sine armis. **P.** Non pugnabo, sed discam. **N.** Immo *facilius est, edere sine orbe ac cultro, quam discere sine libro.* **P.** Quod nondum habeo, comparabo. Interea mihi edisere, quid tractetis in schola vestra. **N.** Ediseram, attende. **P.** Vt vis, attendo.

II. De

II. De lectionum initiis.

P. Ecquod est lectionum vestrarum initium? N. Sacrum: a Deo enim capesenda sunt rerum omnium primordia, præcipue in studiis. P. Bene facitis: sed narra, quomodo? N. Primum precamur: deinde canimus: post legimus scripturam sacram, interprete præceptore. P. Precari possum, vti et legere: sed canere nondum didici. N. *usus est magister optimus*: qui non solum verba, sed etiam numeros (Græci melodiam vocant) sensum docet.

III. De libris.

P. Quid gestas sub pallio, Nathanael? N. Libros scholasticos. P. Ostende mihi eos. N. Ecce tibi omnes et singulos. P. Hem, quantum fasciculum video! bibliothecam mihi videris portare. N. Noli mirari multitudinem: sunt tantum septem. P. Dic, quæso, singulorum nomina. N. Primus vocatur *Donatus*, secundus *vestibulum*, tertius *orbis pictus*, quartus *vocabularium*, quintus *grammatica*, sextus *tirocinium*, septimus *liber colloquiorum*. P. O librorum, immo et impensarum nimium, sed scientiæ parum! N. Tu vero vbi tuos habes? P. Ecce hic sunt, et quidem in vno omnes. Hæc est *grammatica* mea: huius parte prima, secunda et tertia continetur *Donatus*; quarta *synaxis*, quinta *copia vocabulorum*, sexta *poesis*; appendix sistit *tirocinium et colloquia* in epitome. N. Non erras: quod enim fieri potest per pauca, non debet fieri per plura. Rogabo patrem meum, vt mihi eundem librum emat.

IV. De præparatione ad lectionem.

P. Quid agis, Nathanael? N. Præparo me ad lectionem instantem. P. Ad quam? N. Ad pensum, datum in
ver

verbis discendis. P. Quomodo te præparas? N. Discenda lego ac relego, et quidem mente attenda et voce clara. P. Siccine procedit istud negotium? N. Quidni? non autem sufficit lectio aut relectio vna: sed vel decies, immo vicies ac tricies repetita. Sic sine molestia sensim proficio ac disco: sequere me, experieris. P. Optime mones, sequar consilium tuum.

V. De lectionis recitatione.

P. Recita mihi lectionem tuam, Nathanael. N. Tibine Polycarpe? quis te constituit præceptorem meum? P. Si recusas in hoc negotio meus esse discipulus: ego tuus ero et tibi meam recitabo lectionem, vt recitatio coram præceptore deinde sit eo expeditior. N. Recita, attendam. P. Ita attende, vt mihi hæsitanti aut erranti subseruias (ein oder zurecht helfest) N. Subseruiam.

VI. De attentione.

P. Perge, Nathanael, in exponendo colloquio: præceptor iubet. N. Dic statim, vbi desieris: nam nescio. P. Cur non attendis? N. Cogitabam de prandio. P. O te negligentem et edacem! Vix scholam es ingressus: et iam animum habes in patinis, qui in libris esse debebat. N. Monstra quæso, monstra lectionis tuæ terminum, ne vapulem. P. *Hæc vice* monstrabo: sed, si ita perrexeris, te deseram, desertus autem certo vapulabis.

VII. De negligentia.

P. Cur frater tuus fere numquam tenet lectionem suam? N. Quia est piger et negligens. P. Vnde ipsi existit ista negligentia? N. Inter alia e vitio edacitatis siue voracitatis. P. Rem acu tangis. *Nam plenus venter non studet.*

studet libenter. N. Ita sane est: et frater meus pro auiditate sua semper maiorem ientaculi partem captat. P. Sed anne accipit? N. Plerumque, quod cupit, capit. Interdum vero ventrem citius replet, quam oculos. P. Rem narras, bono puero indignam.

VIII. De diligentia.

P. Cur me adspicis, Nathanael? N. Miror diligentiam. P. Non est, quod mireris: facio, quod debeo; neque id, quantum satis et æquum est. N. Cur vero es tam diligens? P. Quia diligo. N. Quid aut quem diligis? P. Deum et studia: *Deum*, qui laborem nobis commendauit, immo præcepit; *studia*, in quibus præstantissimum est laborandi genus. N. Bene laboras, nec male philosopharis: laudo diligentiam tuam. P. Laudare non sufficit: sequi optimum est. Sin minus, diligentia laudatur et alget.

IX. De garrulitate et ineptiis.

P. Quid garris, garrule? quid ineptis, inepte? N. Quid ad te? P. Permulum: nam me impedis. N. Hui, diligentiam huius pueri! P. Hui, negligentiam huius garruli: N. Vtor lingua, quam mihi Deus dedit. P. Num ad garrulitatem? minime. Vehementer erras: nec vteris lingua, sed abuteris. Interrogante præceptore linguæ vsum exerce: abusum inter lectiones sepone. N. Non male iudicas, fateor. P. Iniice ergo frenum ori tuo: inprimis cum Deo sit reddenda ratio de vnoquoque verbo; non solum turpi, sed etiam inepto et otioso seu inutili.

X. De

X. De missione scholæ.

P. Quota est hora, Nathanael? N. Cur de hora percontaris? P. Auide exspecto missionem e schola, quæ datur hora undecima. N. Vix decima audita est. P. O me miserum! N. Certe miser es, qui litteras fastidis. P. Dicamus, sonuisse undecimam. N. Nonne te pudet mentiri? num putas falli posse Deum, ac falli debere præceptorem? P. Non mentiar, nec fallam. N. Nec suaserim tibi. Nosti enim, mendacii crimen virga vindicari.

DECURIA TERTIA

DE

PRANDIO.

IOANNES et THEOPHILVS.

I. De reuocatione a lusu ad prandium.

I. Heus! heus! Theophile. T. Quid clamitas, mi Ioannes? I. Auoco a lusu ad prandium. T. O lætum nuntium! me habes obsequentissimum. I. Non ignoro, te libentius ire ad mensam, quam in scholam. T. Nec detrectabo in scholam ire. I. Siccine scholam habes pro iugo? iugum enim dicitur detrectari et non detrectari.

II. De præparatione ad mensam.

T. Audisne, Theophile, quid pater interroget? T. Quidnam? I. Vtrum simus parati ad preces, et bene compositi ad mensam. T. Hem! nec pexus sum, nec lotus.
I. Ergo